

Utmärkt biografi över Dag Hammarskjöld

av Lars Wedin

TITEL:

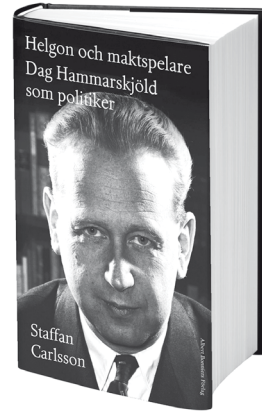
Helgon och maktspelare.
Dag Hammarskjöld som politiker

FÖRFATTARE:

Staffan Carlsson

FÖRLAG:

Albert Bonniers förlag, 2023 (594 sidor)

DAG HAMMARSKJÖLD ÄR en av de mest kända svenskarna någonsin. Det har skrivits mycket om honom men då främst dels om hans sjäsliv, boken *Vägmärken*, och dels om hans död: mord eller olycka? Konstigt nog har det inte funnits någon ordentlig biografi om hans gärning. Detta har nu ledamoten och ambassadören Staffan Carlsson ändrat på. Resultatet är lysande!

Boken är indelat i två huvuddelar. I den första, den mest omfattande, får vi följa Hammarskjölds gärning kronologiskt. Tyngdpunkten ligger här förstas på hans insats under Kongo-krisen som också ledde till hans död. Den andra är tematisk och behandlar några olika aspekter på Hammarskjöld som politiker och människa: hans förhållande till Sovjetunionen och Frankrike, hans ledarskap men också en betraktelse om hans inre och yttre liv. För det går inte att förstå Hammarskjöld om man inte förstår hans av kristendomen präglade världssyn.

Kongo-krisen är den mest kända av Hammarskjölds insatser. Men Suez-krisen var hans ”mästerstycke” för att citera Carlsson. Dessutom är hans insats som konsultativt

statsråd 1951–53 synnerligen viktig. Detta avsnitt kan med fördel läsas tillsammans med ledamoten och ambassadören Mats Bergqvists nyutkomna och utmärkta bok *Östen Undén, Tage Erlander och det kalla kriget* (Santérus förlag, 2023). Det är under dessa år som vår västorierade neutralitetspolitik utformas vilken har som följd att vi idag sitter i Natos väntrum i stället för i dess salong. Men om inte Hammarskjöld funnits och Undén hade fått härja fritt hade vi kanske i stället fört en östorienterad neutralitetspolitik.

Som titeln anger lyfter Carlsson fram inte bara Hammarskjölds helgonstatus; han vågar också vara kritisk mot detta nationalhelgon! Han förstod sig inte på Sovjetunionen, han valde ibland fel medarbetare och hans uttalanden och instruktioner var ofta oklara.

En detalj. Carlsson avfärdar de vita officerare som tjänstgjorde i Katanga som ”legosoldater”. Det fanns säkert sådana men många av de franska officerarna, osäkert hur många, skickades av den franska regeringen. Denna ville å ena sidan utnyttja pensionerade officerare, vars engagemang alltså inte

hade direkt kontakt med Frankrike, och å andra sidan utnyttja sådana som var lojala med Frankrike, det vill säga sådana som inte tillhört OAS. En särskilt intressant sådan person var översten Roger Trinquier som en tid var Tshombes militärrådgivare. Han var expert på psykologisk krigföring och författare till *La guerre moderne* (La Table Ronde. Paris, 1961) som handlar om hur man bekämpar en revolution.

Men detta är en detalj och boken handlar i första hand om det politiska spelet och inte om kriget på marken. Boken är mycket lättläst och spännande. Läs den!

Författaren är kommendör och ledamot av KKrVA och KÖMS samt associerad ledamot av Académie de marine.